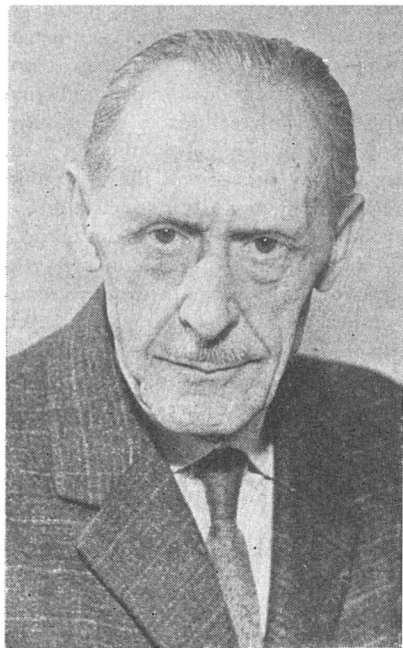

JUBILEÁ

Inž. Ivan Slávik šesťdesiatpäťročný

Dňa 31. mája 1965 sa dožíva 65 rokov popredný vedecký pracovník v odbore chémie a technológie celulózy inž. Ivan Slávik.

Inž. Ivan Slávik sa narodil v obci Dačov Lom pri Krupine. Po maturite na gymnáziu v Banskej Bystrici študoval v rokoch 1919—1923 na Vysokej škole chemickotechnologického inžinierstva v Prahe. Roku 1928 za podpory Českej akadémie vied a umení a Masarykovej akadémie práce odchádza na študijný pobyt do USA, kde pracuje ako výskumný chemik. Po návrate r. 1930 nastupuje miesto pri výrobe viskóзовého hodvábu v Senici n./Myjavou. Roku 1937 bol preložený do žilinskej celulóžky s úlohou vyriešiť tuzemskú výrobu viskóзовej celulózy. Po splnení tejto úlohy zastával tam za vojny miesto vedúceho výroby.

V auguste r. 1944 sa inž. I. Slávik zapojil do oslobodzovacieho boja slovenského ľudu a stal sa členom ilegálneho Národného výboru v Žilине. Po oslobodení Žiliny bol členom Revolučného ONV v Žilине a vo funkcii riaditeľa sa zúčastnil uvádzania žilinskej celulóžky do prevádzky. Avšak už r. 1946 bol povolaný na novoutvorené oblastné riaditeľstvo Celulóžárskych a papiernických závodov na Slovensku do funkcie technického námestníka oblastného riaditeľa a neskoršie vedúceho výrobného odboru oblastného

riaditeľstva. Po reorganizácii štruktúry priemyslu prechádza r. 1951 na Výskumný ústav papiera a celulózy v Bratislave a v júni 1953 na Chemický ústav SAV ako vedúci laboratória celulózy. V súčasnej dobe pracuje v oddelení chémie celulózy Chemického ústavu SAV ako vedúci vedecký pracovník.

Pri príležitosti 20. výročia Slovenského národného povstania bol inž. I. Slávik vyznamenaný pamätnou medailou SNP.

Vedecká a publikačná činnosť inž. I. Slávika je rozsiahla. Okrem veľkého počtu pôvodných vedeckých prác, informatívnych článkov a prednášok je autorom aj niekoľkých kníh. Z väčších diel sú to predovšetkým monografia *Celulóza a jej chemické spracovanie* (Vydavateľstvo SAV, Bratislava 1953) a monografia *Bielenie technickej celulózy* (Vydavateľstvo SAV, Bratislava 1956). Ďalej je spoluautorom monografie *Výroba polobuničiny* (SNTL, Praha 1955) a spoluautorom analytickej príručky *Technická kontrola pri výrobe buničiny* (SVTL, Bratislava 1957). Spolu s E. Oltusom napísal technikum *Bielenie celulózy* a s R. Boríškom *Výroba vežovej a varnej kyseliny pre sulfitové varenie buničiny*.

Okrem vlastnej vedeckej činnosti inž. I. Slávik prednáša na Katedre chemických strojov a zariadení Slovenskej vysokej školy technickej, je členom stálej komisie pre záverečné skúšky na Katedre dreva SVŠT, členom komisie pre kandidátske obhajoby pri Chemickom

ústave SAV a pri Chemickej fakulte SVŠT. Je školiteľom viacerých interných a externých aspirantov a pracovníkov zaradených do vedeckej prípravy.

Ako významný expert je členom International Committee for Cellulose Analysis (ICCA), Sub-Committee on Evaluation of Pulp from Viscose, Commission of Pulp, Paper and Board Division of Applied Chemistry Section of IUPAC. V bývalom Spolku chemikov na Slovensku (dnešnej Slovenskej skupine Československej spoločnosti chemickej) zastával po dlhé roky funkciu vedúceho sekcie dreva a celulózy.

Vedeckú erudíciu inž. I. Slávika charakterizuje široká paleta záujmov o chémiu, fyzikálnu chémiu, štruktúru, ako aj o technológiu a spracovanie celulózy a jej sprievodných látok. Hlavným programom jeho vedeckého bádania sa stali teoretické otázky sulfitovej várky a spolu so svojimi spolupracovníkmi a aspirantmi venoval sa aj štúdiu otázok, ktoré súvisia s prípravou chemických buničín a polobuničín, s novými spôsobmi delignifikácie dreva, s kritériami pre posúdenie spracovateľnosti viskóзовých celulóz, s objasnením vplyvu sušenia na celulózu, s použitím listnáčov pri výrobe viskóзовой celulózy a pod.

Práce inž. I. Slávika, rozoberajúce teoretické otázky sulfitového varenia, majú význam aj z hľadiska praktického. Štúdium oxidačno-redukčných reakcií, ako aj sulfonácie cukrov, rozkladu kysličníka siričitého cukrami v tlnených roztokoch a vplyvu obsahu zásady na rýchlosť tohto rozkladu priviedlo inž. I. Slávika k záveru, že v protiklade s dovtedajšími názormi uvádzanými v literatúre priebeh sulfitovej várky urýchľujú práve redukujúce a nie oxidujúce látky. Ich škodlivý vplyv sa prejaví na začiatku várky za vzniku nežiadúcich tiosíranov, prípadne elementárnej síry, ktoré zasa urýchľujú samooxidáciu SO_2 , čím dochádza k stúpnutiu acidity varnej kyseliny a ku kondenzačným javom. Takto študoval inž. I. Slávik vplyv kyseliny mravčej, furfuralu, terpénov, kyseliny lignosulfónovej, síry, tiosíranov a polytionátov, ako aj vplyv teploty na priebeh rozkladnej reakcie bisulfitu. Dôležitým záverom tohto štúdia je vymedzenie štádií várky, v ktorých uvedené zlúčeniny majú najškodlivejší účinok, ako aj zistenie charakteru účinku týchto primiešanií.

Ďalšiu sériu prác zamerail inž. I. Slávik na štúdium podmienok, pri ktorých dochádza k najmenšiemu rozkladu cukrov vznikajúcich v priebehu sulfitovej várky, pretože tieto sa môžu v prevádzke ďalej zužitkovať skvasovaním. Práce, zaoberajúce sa štúdiom rozkladných reakcií kysličníka siričitého, ukázali, že v netlnených roztokoch prebieha tento rozklad iónovým a v tlnených roztokoch radikálovým mechanizmom. Inž. I. Slávik študoval aj viaceré ďalšie teoreticky významné otázky, ako je vplyv anorganických katalyzátorov, možnosť urýchlenia sulfitovej várky, zlepšenie selektívnosti delignifikácie, možnosť zníženia spotreby síry a lepšieho zužitkovania sacharidickej zložky dreva a pod. Posledne menované výskumy sú významným prínosom k poznaniu základných procesov sulfitovej várky a majú dôležitý hospodársky význam. Niektoré vyriešené otázky boli realizované aj v závodoch.

Rozsiahla a mnohostranná je aj vedeckovýskumná činnosť inž. I. Slávika, ktorú pod jeho vedením robia jeho spolupracovníci a aspiranti.

Niektoré práce inž. I. Slávika boli odmenené cenou Slovenskej akadémie vied r. 1953, 1954 a 1955.

Sme si vedomí, že táto stručná charakteristika činnosti nevystihuje celú šírku a hĺbku bohatej a plodnej vedeckej, pedagogickej a organizačnej celoživotnej práce inž. I. Slávika, ktorú venoval na pozdvihnutie úrovne výroby a vedy v odbore chémie a technológie celulózy na Slovensku.

Z príležitosti tohto vzácneho jubilea, ktorého sa inž. I. Slávik dožíva v plnom rozmachu svojich tvorivých sil, prajeme mu veľa úspechov v ďalšej vedeckej práci, ako aj v osobnom živote.

I. Mašura

A. Pôvodné práce inž. I. Slávika o sulfitovom varení

1. *Chem. zvesti* **8**, 367 (1954).
O sulfitovom varení viskózovej celulózy (I).
2. *Chem. zvesti* **8**, 438 (1954).
O sulfitovom varení viskózovej celulózy (II). Nízky obsah vápna a kondenzácia lignínu.
3. *Chem. zvesti* **9**, 129 (1955).
O sulfitovom varení viskózovej celulózy (III).
4. *Chem. zvesti* **9**, 624 (1955).
O sulfitovom varení viskózovej celulózy (IV).
5. *Chem. zvesti* **11**, 499 (1957).
O sulfitovom varení viskózovej celulózy (V). Vplyv tlaku.
6. *Chem. zvesti* **12**, 703 (1958).
O sulfitovom varení viskózovej celulózy (VI). O rozklade varnej kyseliny pri vyšších teplotách za spolupôsobenia cukrov.
7. *Chem. zvesti* **13**, 47 (1959).
O sulfitovom varení viskózovej celulózy (VII). O rozklade varnej kyseliny pri vyšších teplotách za spolupôsobenia kyseliny mravčej.
8. *Chem. zvesti* **13**, 186 (1959).
O sulfitovom varení viskózovej celulózy (VIII). Závislosť priebehu rozkladu varnej kyseliny od tvaru nádoby.
9. *Chem. zvesti* **13**, 556 (1959).
O sulfitovom varení viskózovej celulózy (IX). O pôsobení elementárnej síry a tiosíranov na rozklad kyslíčnika siričitého.
10. *Chem. zvesti* **13**, 621 (1959).
O sulfitovom varení viskózovej celulózy (X). O pôsobení furfuralu na rozklad varnej kyseliny pri sulfitovej várke.
11. *Chem. zvesti* **14**, 129 (1960).
O sulfitovom varení viskózovej celulózy (XI). Časový priebeh rozkladu varnej kyseliny s prísadou glukózy.
12. *Chem. zvesti* **14**, 215 (1960).
O sulfitovom varení viskózovej celulózy (XII). Závislosť priebehu rozkladu varnej kyseliny od teploty.
13. *Chem. zvesti* **15**, 148 (1961).
O sulfitovom varení viskózovej celulózy (XIII). Niekoľko otázok analytiky sulfitových výluhov a roztokov kyslíčnika siričitého, zahrievaných pri podmienkach sulfitovej várky.
14. *Chem. zvesti* **15**, 456 (1961).
O sulfitovom varení viskózovej celulózy (XIV). Vplyv polytionátov na rozklad varných roztokov a na priebeh várky.
15. *Chem. zvesti* **16**, 135 (1962).
O sulfitovom varení viskózovej celulózy (XV). Vplyv xylózy na rozklad roztokov kyslíčnika siričitého.
16. *Papír a celuloza* **11**, 25 (1956).
Sulfitové varenie viskózovej celulózy.
17. *Zellstoff und Papier* **6**, 331 (1957).
Einige neue Beobachtungen über Sulfitkochungen.
18. *Papír a celuloza* **16**, 49 (1961).
Novšie rozvítie teórie sulfitovej várky.

19. *Svensk Papperstidn.* **64**, 427 (1961).
Über die Zersetzung des Schwefeldioxyds unter Bedingungen der Sulfitkochung.
20. *Papír a celuloza* **18**, 195 (1963).
O účinku anorganických katalyzátorov pri sulfitovej várke buničiny.
21. Slávik I., Boríšek R., *Chem. zvesti* **1**, 145 (1947).
Vyzrážanie organickej hmoty zo sulfitového výluhu.
22. Šedo A., Zálložník E., Slávik I., *Papír a celuloza* **11**, 151 (1956).
Příčiny vzniku vysokého obsahu popolovín vo viskózovej celulóze.
23. Slávik I., *Papír a celuloza* **13**, 26 (1958).
O sulfitovom varení viskózovej celulózy z listnatého dreva.
24. Slávik I., Mahdalík M., *Svensk Papperstidn.* **67**, 382 (1964).
Zur Frage der Verarbeitung von rohem Nadelholz (I). Sulfitkochung.

B. Pôvodné práce z ostatných odvetví chémie dreva a celulózy

25. Slávik I., *Chem. listy* **26**, 211 (1932).
Účinnok mierneho tepla na chemické zloženie dreva.
26. Slávik I., Kottler V., *Papír a celuloza* **7**, 142 (1932).
O účinku hnilobného rozkladu dreva pri výrobe viskózovej celulózy.
27. Slávik I., Mašura V., *Chem. zvesti* **9**, 44 (1955).
O bielení polocelulóz.
28. Slávik I., *Chem. zvesti* **10**, 460 (1956).
Charakterizovanie celulózy viskozimetrickou metódou.
29. Slávik I., Kuniak E., *Chem. zvesti* **11**, 285 (1957).
O stanovení lignínu v bielenej viskózovej celulóze.
30. Slávik I., Mahdalík M., (I) *Papír a celuloza* **12**, 73 (1957); (II) **12**, 97 (1957); (III) **12**; 121 (1957).
Vplyv sušenia na viskózovú celulózu.
31. Slávik I., Kuniak E., *Papír a celuloza* **13**, 6 (1958).
Delignifikácia dreva kyselinou dusičnou.
32. Kuniak E., Slávik I., *Papír a celuloza* **14**, 102 (1959).
Círok cukrový, nová dôležitá surovina celulózárskeho priemyslu.
33. Mašura V., Slávik I., *Chem. zvesti* **14**, 225 (1960).
Štúdium polymolekularity niektorých zošlachtených buničín.
34. Kuniak E., Slávik I., *Chim. ind.* (Paris) **84**, 241 (1960).
Revalorisation de sorgho sucrier par l'industrie de la cellulose et du papier.
35. Kuniak E., Slávik I., (I) *Papír a celuloza* **16**, 43 (1961); (II) **16**, 99 (1961).
Štúdium fyzikálno-koloidných vlastností buničínového hárku.
36. Slávik I., Kuniak E., *Papír a celuloza* **16**, 169 (1961).
Nový spôsob delignifikácie drevných surovín kyselinou dusičnou.
37. Slávik I., Reiser V., *Papír a celuloza* **17**, 127 (1962).
O spracovateľnosti čerstvo vyrobenej a odležanej celulózy viskózovým spôsobom.
38. Koval J., Slávik I., *Papír a celuloza* **18**, 215 (1963).
O možnosti použitia kyseliny octovej na delignifikáciu dreva.

C. Patenty

1. Slávik I., Boríšek R., Čs. pat. 80 829 (15. 1. 1951).
Spôsob výroby nátronovej, sulfátovej alebo polochemickej celulózy predbežným varením s kyslým siričitanom.

2. Topinka V., Slávik I., Patočka O., Čs. pat. 84 743 (20. 6. 1952).
Spôsob výroby polocelulózy za spätného použitia sulfitových výluhov.
3. Slávik I., Mahdalík M., Čs. pat. 93 801 (18. 6. 1958).
Spôsob odstraňovania škodlivosti živice pri sulfitovom varení buničiny zo surového ihličnatého dreva.
4. Slávik I., Kuniak L., Čs. pat. 98 522 (7. 8. 1959).
Spôsob delignifikácie drevných surovín ako ihličnatého a listnatého dreva alebo jedno-ročných rastlín.
5. Mahdalík M., Slávik I., Čs. pat. 99 685 (20. 1. 1959).
Spôsob výroby mechanickej drevoviny zo surového ihličnatého dreva so zníženou škodlivosťou živice.

D. Informatívne články, prednášky a pod.

1. Slávik I., *Chemický obzor*, júl 1929.
Novšie pokroky v priemysle terpentínových produktov v USA.
2. Slávik I., *Chem. zvesti* 1, 326 (1947).
Viskózová celulóza, jej výroba a vlastnosti.
3. Slávik I., *Chem. zvesti* 6, 488 (1952).
Suroviny na výrobu celulózy.
4. Slávik I., *Sborník prednášok zo sjazdu chemikov v Banskej Štiavnici*, Bratislava 1952, 55.
Výroba viskózovej celulózy sulfitovým spôsobom.
5. Slávik I., *Papír a celuloza* 8, 163 (1953).
Príprava silnej varnej kyseliny.
6. Slávik I., *Papír a celuloza* 8, 226 (1953).
K otázke posudzovania viskózovej buničiny.
7. Kottler V., Slávik I., *Sborník prednášok zo sjazdu chemikov v Banskej Štiavnici*, Bratislava 1953, 201.
Bieliace procesy ako prostriedok skvalitnenia viskózovej celulózy.